

Koltai Istvánné Egy Iskolai Előadáson

Ez én vagyok egy "Hamupipőke" daljátékban a polgáriban [lásd: polgári iskola] 1929-ben Egerben. Én vagyok balról a harmadik.

Én zsidó elemibe jártam. Engem fölvettek korábban az elemi iskolába. Anyukám megfogott, és elvitt beírni az iskolába. Előttem van az a nap, éppen esett az eső. Mikor Biedermann bácsi meglátta, hogy ki vagyok, azt kérdezte, "Miért hozta ezt a gyereket? Még nincs hat éves". Nem töltöttem be még a hatot, mert novemberi vagyok, és szeptemberben kellett már iskolába menni. S akkor mondta anyukám, hogy de vegye már föl, ezek tudnak! A Biedermann bácsi addig hallgatta a sirásainkat, míg fölvelt. De mondta, hogy ő nem bánja, mert tudja, hogy a Friedmann gyerekek mind okosak. Nagyon jól tanultunk mind a négyen. Az órán nekem állandóan löködött ki a kezem, mondták, hogy ezt kéne tudni, akkor én már jelentkeztem. A barátnőim mondták később is, hogy "Te mindig tudtál, de borzasztó voltál!". Nem bírták elviselni, de súgni súgtam. Egyetlenegy barátnőm van, aki általános iskolában is barátnőm volt, őt szoktam hívni most is.

Utána jött a polgári. Állami polgári volt, és ott mindnyájan ingyen tanultunk. Én még zongorázni is tanultam öt évig, úgyhogy igyekeztünk. A Piri szintén tanult valamit. Én nagyon szerettem volna tovább tanulni, mert nagyon jó hallásom volt, és egy magántanár tanított. Mikor a polgáriba jártam, a polgári iskolában lehetővé tették, hogy betartsam a vallási szokásokat. Szombatonként megkérték a nem zsidó gyerekeket, hogy legyenek szívesek beírni az ellenőrzőkönyvbe, hogy milyen órák lesznek meg ilyenek. Volt egy Tóth Piroska nevű barátnőm, illetve iskolatársam, az írta fel nekem a leckét, amit jövő héten kellett írni, de nekünk szombaton nem lehetett írni [lásd: szombati munkavégzés tilalma]. Nem is annyira a papa vagy a mama várta el, hogy ne írjak szombaton. Ez inkább a hitközségtől jött. És az iskolák nem voltak antiszemiták ebben. Volt megjegyzés, de mindent lehetővé tettek, és én simán bementem szombaton a polgári iskolába elsőtől negyedikig, és nem írtam.